

Cuvintele lui Husein veniră ca un balsam și furia lui Kamal se potoli. Aprobarea lui îl ungea întotdeauna la suflet. Și cu toate că socoti argumentul neutralității neconvingător, iar sentimentele lui patriotice destul de slabe, atitudinea lui Husein nu i se păru a fi un cusur, ca în cazul lui Ismail, sau dacă i se păru așa – o privi eu destulă îngăduință.

— Pe astea-i clădită viața! îl aprobă Kamal. Luptă, viclenie, înțelepciune și frumusețe! Iar dacă ignori una din fețele ei, nu mai ai posibilitatea să o înțelegi pe deplin și nici capacitatea de a o influența pentru a o călăuzi spre mai bine. Nu e drept să disprețuiești politica, fiindcă ea reprezintă o jumătate a vieții sau chiar întreaga viață, dacă socotești înțelepciunea și frumusețea mai presus de viața noastră obișnuită.

— Îți mărturisesc sincer că n-am nici o încredere în oamenii care se ocupă de politică, zise Husein Șaddad, ca și cum ar fi încercat să se scuze.

— Și ce te-a făcut să nu mai ai încredere în Saad? îl întreabă Kamal încercînd să-l îmblînzească.

— Mai bine dă-mi voie să te întreb de ce ar trebui să am încredere în el. Saad sau Adli... Adli sau Saad... E la fel de absurd! Ca oameni politici pentru mine sînt egali, dar ca bărbați nu! Și asta pentru că nu pot uita sîngele albastru al lui Adli, nici gloria lui și nici cultura lui aleasă. Pe cînd Saad – și-acum te rog să nu te înfurii – nu este decît un așarit de modă veche!

Vorbele lui Husein îl răneau cumplit, trădînd disprețul profund pentru popor. Avea impresia că-l disprețuiește chiar și pe el sau că exprimă atitudinea întregii familii – și asta îl deranja cel mai tare. Discuțiile obișnuite despre politică îi lăsau un gust amar. Avea întotdeauna impresia că Husein vorbește despre un popor cu totul străin pentru el. Să fie doar o impresie? Și lucru ciudat – această atitudine a lui Husein nu-l deranja atît prin ea însăși, cît prin faptul că provenea din această familie pe care el o respecta. În plus, n-a fost în stare să-i stîrnească o împotrivire

categorică. Sentimentele lui patriotice au fost înfrînte de zîmbetul senin al sincerității și bunelor intenții și au dat înapoi în fața unei iubiri: pe care nu sînt în stare s-o zdruncine nici părerile, nici evenimentele, oricare ar fi ele. Cu totul altceva simțea cînd era vorba de atitudinea lui Hasan Selim față de popor, chiar dacă nu se deosebea mai cu nimic de aroganța lui Husein Șaddad. În ciuda prieteniei dintre ei, simțea că începe să clocotească de furie cînd venea vorba de patrie. Și nu se sfîia cîtuși de puțin să-și exprime dezaprobarea față de fanatismul aristocratic și antipopular care reieșea din cuvintele lui Hasan.

— Oare mai e nevoie să-ți reamintesc că gloria nu are nimic în comun nici cu *tarbuș*-ul sau cu turbanul, nici cu sărăcia sau bogăția? îl întrebă Kamal pe Husein. Mi se pare că politica ne obligă uneori să punem în discuție lucruri arhicunoscute.

— Știți ce-mi place mie la *wafd*-iștii de soiul lui Kamal? întrebă Ismail Latif. Fanatismul lor fără margini. Apoi spuse plimbîndu-și privirea peste cei prezenți: Și știți ce nu-mi place la ei? Cred că tot fanatismul lor fără margini!

— Tu ești un norocos, îi răspunse Husein Șaddad, pentru că infiferent ce spune despre politică, nimeni nu te va lua vreodată în seamă!

— Vrei să zici că nu te interesează politica! i se adresă Hasan Selim lui Husein Șaddad. Spune-mi, te rog, dacă tot așa stau lucrurile și cînd e vorba de fostul *hediv*¹?

Se uitară toți la Husein, zîmbind ostentativ, căci știau că tatăl său – Șaddad-Bek – petrecuse cîțiva ani în exil la Paris din pricina legăturilor cu fostul *hediv*.

— Nu mă interesează cîtuși de puțin lucrurile astea, răspunse Husein nepăsător. Tata a fost într-adevăr adeptul *hediv*-ului și mai este și acum, dar asta nu înseamnă că eu trebuie să îmbrățișez neapărat părerile lui.

1. Cuvînt de origine persană însemnînd „domn, stăpîn”; aici, aluzie la Abbas Hilmi (1874-1944), *hediv* al Egiptului între 1892-1914.

— Și tată-tău s-a aflat într-adevăr printre cei care scandau „Allah hayy! Abbas gayy!”¹? îl întrebă Ismail Latif cu o licărire șireată în ochii înguști.

— Ca să fiu cinstit, eu n-am auzit povestea asta decît de la voi, dar știu sigur că tata a fost prieten cu *hediv*-ul și că i-a rămas credincios pînă la capăt. Dar – după cum bine știți – în momentul de față nici un partid nu mai cere revenirea *hediv*-ului.

— Acest bărbat, ca și epoca lui, sînt de-acum de domeniul istoriei, adăugă Hasan Selim. Astăzi, Saad se încăpățînează să rămînă singurul om cu drept de a vorbi în numele Egiptului și nu îngăduie altcuiva să facă lucrul acesta, chiar dacă ar fi cel mai inteligent și cel mai înțelept bărbat din lume!

— Ba să mă iertați! sări Kamal ca ars. Astăzi nu există un alt bărbat în afara lui Saad care să poată vorbi în numele Egiptului. Și numai strîngerea întregii națiuni în jurul lui ar putea garanta îndeplinirea aspirațiilor ei.

După ce termină de vorbit, Kamal își duse mîinile la piept și se relaxă, ajungînd cu vîrfurile pantofilor la piciorul mesei. Cînd tocmai era pe punctul să reia discuția, din spatele lor se auzi un glas întrebînd:

— Nu vrei să-i saluți pe vechii tăi prieteni, Budur?

În clipa aceea, simți că i se încleștează gura și nu mai putu să rostească nici un cuvînt. Inima îi tresări și începu să bată cu putere, mai să-i sară din piept. În prima clipă simți spaimă și durere. Dar această senzație dură cît o licărire de fulger, apoi îl cuprinse o stare de beatitudine. Se ridică în picioare odată cu prietenii săi și, cînd se întoarseră, se treziră cu Aida la un pas de chioșc, ținînd-o de mîna pe sora ei, care nu împlinise decît trei anișori. Se uitau amîndouă la ei, surîzînd. Iat-o, în sfîrșit! Aștepta clipa asta de trei luni de zile sau poate chiar mai mult. Iată, în sfîrșit, chipul care nu-i dădea pace nici cînd era treaz, nici în somn. Iat-o stînd în picioare dinaintea lui,

1. „Allah este veșnic! Abbas va veni!”

ca o dovadă a faptului că durerea fără margini și bucuria de nedescris, nesomnul mistuitor și visele plutind în cer se datorează unei ființe vii, ale cărei picioare ating dalele acestei grădini! O privea, fără să știe pe ce lume se află. Îi răpi întreaga simțire. Se trezi în afara timpului și spațiului, străin de lume și de el însuși, plutind în văzduh către adorata lui. Părea că vederea i-a slăbit și în cele din urmă s-a stins cu totul. Forța tulburării sale pusese stăpânire pe întreaga ființă, simțurile și rațiunea intraseră într-o stare de letargie, vecină cu agonia. De aceea, ea era mai aproape de amintirea decât de simțurile lui. Când se afla în prezența ei, nu mai vedea nimic; după ce rămânea singur, însă, îi apăreau rînd pe rînd toate detaliile; silueta ei zveltă, fața bronzată – frumoasă ca o lună plină, părul negru – tuns *à la garçon*¹, cu o buclă ce-i umbrea fruntea, ochii blînzi a căror privire mîngîietoare îi aminteau de dulceața crepusculului. Își alcătuia în memorie acest chip, nefiind în stare să-l perceapă când se afla în apropierea lui. Era ca o muzică fermecătoare: când o ascultăm, ne pierdem și nu ne putem aminti nici măcar o frază din ea pînă cînd echilibrul se reface complet, iar mintea se limpezește, scăpînd de sub imperiul puternicelor impresii, și o auzim repetîndu-se în adîncul simțirii noastre de la un capăt la altul. Oare se va fi schimbat ceva? Îi va întinde mîna pentru a i-o atinge cel puțin o dată în viață? întrebare visele și speranțele lui. Nici vorbă! Îi salută, trimițîndu-le un surîs și înclinîndu-și ușor capul.

— Ce mai faceți? întrebă apoi și în glasul ei păreau să vibreze toate armoniile primăverii.

Se întrecură să o salute, să-i mulțumească pentru întrebare și să-i ureze bun venit, cu ocazia întoarcerii în capitală.

— Dă mîna cu prietenii tăi! o invită ea pe Budur, în vreme ce-și plimba degetele delicate prin părul ei. Întinde-le mînuța prietenilor tăi! o îndemnă din nou Aida.

Budur începu să-și muște buzele, în vreme ce-și plimba privirea de la unul la altul cu sfială. În cele din urmă,

1. Băiețește (în fr. în orig.).

ochii ei se opriră asupra lui Kamal și-i zîmbi. Îi răspunse și el cu un surîs la fel de blînd.

— Îi zîmbește celui pe care-l iubește! glumi Husein Șaddad, făcînd aluzie la prietenia mai veche dintre fetiță și Kamal.

— Îl iubești cu adevărat? o întrebă Aida. Apoi îi spuse, împingînd-o spre el: Atunci salută-l!

Kamal întinse mîinile spre ea, cu fața îmbujorată de bucurie, o ridică în brațe și începu s-o sărute pe obraji copleșit de emoție. Era fericit și mîndru de dragostea ei. Fetița din brațele lui era o mlădiță din trupul familiei; strîngînd-o pe ea la piept, îmbrățișa de fapt întreaga familie. Oare ar fi fost posibil ca robul să o atingă pe zeița lui? Asemănarea dintre fetiță și sora ei era într-atît de frapantă, încît Kamal avea impresia că cea care stătea liniștită la pieptul lui era însăși Aida. Cîndva trebuie să fi avut și ea vîrsta aceasta, să fi fost la fel de gingașă și de generoasă. Trebuie să se bucure de această iubire nevinovată! Să se bucure că îmbrățișează un trup pe care-l strînge la piept și ea, că sărută un obraz pe care-l sărută și ea! Și să viseze, la nesfîrșit, uitînd de el! Acum înțelege perfect de ce o iubește pe Budur, de ce-l iubește pe Husein; de ce-i plac palatul, grădina și cei care le slujesc! Totul din venerație pentru Aida! Ceea ce nu cunoaște el, însă, e dragostea Aidei însăși!

— Cum a fost la Alexandria? întrebă ea uitîndu-se cînd la Hasan Selim, cînd la Ismail Latif.

— Splendid! se grăbi Hasan să-i răspundă.

— Eu nu pricep de ce vă place vouă Ra's el-Barr atît de mult..., zise și Ismail cu nedumerire.

— Am petrecut de cîteva ori vacanța la Alexandria, dar la Ra's el-Barr e mult mai frumos și de aceea îl preferăm. Acolo găsești liniște, simplitate și o atmosferă intimă pe care nu le întîlnești la Alexandria.

— Ce-i drept e drept, dar din nefericire nouă nu ne place liniștea! exclamă Ismail, rîzînd.

Parcă toată lumea ar fi a lui când participă la o astfel de discuție și aude glasul ei! Oare nu este chiar fericire? Un fluture în adierea zorilor, reflectînd lumina soarelui în culorile sale încîntătoare și sorbind nectarul florilor! Așa mă simt eu în clipa asta! De ce trebuie să se sfîrșească, oare, clipa?

— A fost o vacanță minunată! exclamă Aida. Nu v-a povestit Husein?

— S-au ambalat iar în discuții despre treburi politice! răspunse Husein pe un ton critic.

— Cunosc persoana căreia îi place să discute numai despre astfel de lucruri..., zise ea, întorcîndu-se spre Kamal.

Privirea ei exprimă îngăduință, iar limpezimea ochilor o blîndețe fără margini. Ai tresărit, așa cum învie floarea soarelui odată cu lumina răsăritului! De ce trebuie să se sfîrșească, oare, clipa?

— Astăzi n-am adus eu vorba..., începu el timid.

— N-ai adus vorba, dar ai folosit ocazia..., zise ea zîmbind.

Zîmbi și el, recunoscînd că are dreptate.

— Vrei să adormi în brațele lui? o întrebă Aida pe surioara ei. Gata, ți-ajunge!

Budur își lipi sfioasă capul de pieptul lui, ca și când ar fi încercat să se ascundă. Kamal începu s-o mîngîie pe cap cu duioșie.

— Atunci te las și mă întorc singură.

— Nu..., bombăni Budur, ridicînd capul și întinzînd mîinile spre ea.

Kamal o sărută și o lăsă jos, iar ea alergă imediat spre sora mai mare și o prinse de mîină. Aida îi salută, făcîndu-le semn cu mîina și se îndepărtă încet. Băieții se întoarseră la scaunele lor și îndrugară ceva la întîmplare. Așa erau scurtele vizite ale Aidei la chioșcul din grădină – surprize fericite. Dar Kamal era nespus de mulțumit. Simți că așteptarea lui din lunga vară nu fusese în zadar. De ce nu s-a sinucis nimeni pentru a-și prelungi la infinit fericirea, așa cum se sinucid oamenii pentru a scăpa de